

Seminární úkoly- Filosofie pro právníky, letní semestr 2007
Varianta A

Úkoly k tématu:

Co je právní filosofie? Předmět a místo právní filosofie v systému právní vědy.

Úkol č. 1. Co je právní filosofie?

Vaším úkolem je vysvětlit zadané otázky, na základě uvedených názorů na to, co je předmětem právně filosofického poznání:

a) Německý filosof G.W.F. Hegel vymezuje tento úkol následujícím způsobem:

„ Předmětem filosofické vědy o právu je idea práva, pojem práva a jeho uskutečnění“
dále k tomu uvádí:

„ ... Nic nežije, co není nějakým způsobem ideou. Ideou práva je svoboda, a aby byla pochopena pravdivě, musí být ve svém pojmu a jeho jsoucnu poznatelná“.

viz Hegel, G.W.F.: Základy filosofie práva. Praha 1992, str. 35, 36,

b) Anglický právní teoretik H.L.A Hart vymezuje tento úkol následovně:

„Existují tedy tři neustále se opakující otázky: jak se právo liší od příkazů podložených hrozbami a jak se k nim vztahuje; jak se právní povinnost liší od morální povinnosti a jak se k ní vztahuje, a co jsou to pravidla a do jaké míry je právo jejich záležitostí. Rozptýlit pochybnosti a vnést světlo do zmatku v těchto otázkách se stalo hlavním cílem většiny spekulací o povaze práva....“

Hart, H.L.A.: Pojem práva. Praha 2004, str.28.

a) Uved'te co je podle Hegla předmětem filosofického poznání práva:

.....
.....

b) Uved'te heslovitě jak vymezuje tento předmět Hart:.....

.....
.....
.....

c) Zhodnoťte rozdíl mezi Heglovým a Hartovým přístupem:.....

.....
.....
.....
.....
.....

Úkol č. 2 Vztah právní filosofie a ostatních právních disciplín

2a) Uved'te, které otázky jsou typické pro:

právní filosofii (PF), právní sociologii (PS) právní teorii (PT)

i) Jak vznikají právní normy?

ii) Jaká je struktura právní normy?

iii) Co je základem platnosti (závaznosti) práva?

iv) Jakou roli sehraává právo v procesu sociální integrace?

- v) Jak vznikají a fungují právní vztahy?
- vi) Jaký je vztah mezi právem a spravedlností?
- vii) Jaká je efektivita právních norem v posttotalitní společnosti?
- viii) Jak funguje právní řád?
- ix) Jaký je vztah mezi právními a morálními normami?
- x) Proč „platí“ právo?
- xi) Proč je nutná právní regulace společenských vztahů?
- xii) Jak je možná spravedlivá společnost?
- xiii) Kde jsou hranice práva morálky?
- xiv) Jaké je právní vědomí mládeže v současné společnosti?
- xv) Co znamená pojem právo pro právníky?
- xvi) Co je pojem právo?
- xvii) Co je podstatou práva?
- xviii) Co je pramenem práva?
- xix) Jak se projevuje skutečné právo?
- xx) Jaký je rozdíl mezi právními pravidly a právními principy?

2b) Na základě uvedených otázek se pokuste zformulovat rozdíl mezi :

i) právní filosofii a právní teorii

.....

.....

.....

ii) právní filosofii a právní teorii.....

.....

.....

.....

iii) právní teorii a právní sociologii.....

.....

.....

.....

Úkol č. 3.

Německý právní filosof W. Mainhofer vymezuje vzájemný vztah právních disciplín následovně:

„Garantem vědeckosti práva je právní teorie, která analyzuje logickou strukturu práva. Základem právní teorie je teorie sociálních věd a v neposlední řadě obecně věda. Garantem humanity práva je pak právní filosofie, která reflektuje hodnotovou strukturu práva. Právní filosofie tvoří jeden celek se sociální a obecnou filosofií. Garantem společenskosti práva je právní sociologie, která zkoumá reálnou strukturu práva a vychází z obecné sociologie a ostatních sociálních věd. Právní teorie, právní filosofie a právní sociologie jsou základem věd jurisprudence.“

1. Uved'te jak je v úryvku vymezena role a) právní teorie.....

.....

.....

b) právní filosofie.....

.....

.....

c) právní sociologie.....

.....

.....

2. Vysvětlíte jak chápe autor vzájemné vztahy mezi uvedenými disciplínami?

.....

.....

.....

.....

Úkol č. 4 Pojem právo

a) Německý filosof I. Kant (1724-1804) vymezuje pojem právo následujícím způsobem:

„... právo je tedy souhrnem podmínek, za kterých libovůle jednoho může být spojena s libovůlí druhého podle všeobecného zákona svobody.“

Viz k tomu Kant, I.: Metaphysik der Sitten. 1787.

b) Pro německého právního teoretika Ernsta R. Bierlinga (1841-1919), zakladatele tzv. psychologické právní teorie *„právo v juristickém smyslu je obecně vše, co lidé, žijící v nějakém společenství, uznají vzájemně za normy a pravidla svého vzájemného spoluzití.“*

Viz k tomu Bierling, E.R.: Juristische Prinzipienlehre. 1894.

c) Hans Kelsen (1881-1973), zakladatel Ryzí nauky vymezuje právo následovně: *„Právem zde rozumíme normativní řád, který vede k určitému lidskému jednání tak, že předepisuje, že v případě opačného, tzv. protiprávního jednání, bezpráví, musí být uplatněno donucení jako důsledek bezpráví, jako tzv. sankce. V tomto smyslu je právo normativní řád donucení.“*

Viz. Kelsen, H.: Was ist Juristischer Positivismus?

Vaším úkolem je napsat jak uvedení autoři vymezují sféru práva, tzn. prostřednictvím jakých znaků, vlastností, atd... právo charakterizují

Kant.....

.....

.....

Bierling.....

.....

.....

Kelsen.....

.....

.....

.....

Úkol č. 5

„Pod evropským právem v užším smyslu slova rozumíme právo Evropské unie (EU) a Evropského společenství jako základu EU.

Pojem „evropské právo“ v širším smyslu slova označuje právo všech evropských organizací, tudíž právo EU doplněno zvláště o právo Evropské Rady. Vzájemné působení těchto organizací vede ke komplexnímu propojení různých forem institucionální spolupráce v Evropě.“

Bühler, S.P.: Europarecht. Zürich 1998, str. 16.

Co jste se dověděli z následujícího vymezení pojmu evropské právo: o jaké právo se jedná, jak je vymezeno a co označuje?

.....
.....
.....
.....

Považujete toto vymezení pojmu evropského práva za výstižné a srozumitelné? Pokud ne, uveďte proč a pokud ano, tak to také zdůvodněte.

.....
.....
.....
.....
.....

6. Úkol

Odhalte chyby v definování uvedených pojmů:

*i) Ústava je právním aktem, jehož silou se stanovují obecné předpisy.
Obecný předpis je předpis stanovený na základě ústavy.*

*ii) Komunikace je částí pruhu veřejné komunikace vyznačené k pohybu či stání vozidel
či stání vozidel a pěších.*

*iii) Společnost je svobodná tehdy a jen tehdy, jestliže se v ní dosahuje maximum
svobody, přičemž se od lidí vyžaduje, aby odpovídali za své činy.*